

Makrell

Foto: Leif Nøttestad

Status og råd

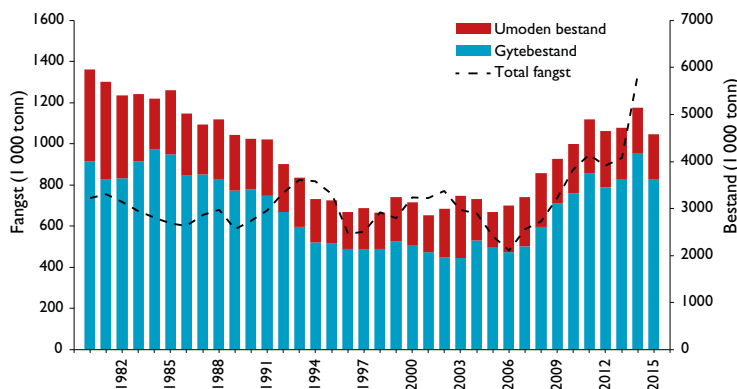
ICES har vurdert makrellbestanden og mener at gytebestanden er over føre-var-nivået og at den har full reproduksjonsevne. Gytebestanden økte i perioden 2002–2014, men har gått litt ned i 2015.

Fiskedødeligheten ble redusert fra midten av 2000-tallet til stabilt omkring 0,30 rundt 2010, før den økte til 0,34 i 2014. De totale fangstene har de siste årene vært langt over anbefalingene fra ICES. Fiskedødeligheten blir nå vurdert til å være høyere enn den som gir maksimalt bærekraftig langtidsutbytte, og det er økt risiko for at den også er høyere enn føre-var-nivået. Rekrutteringen har vært økende siden slutten av 1990-tallet med to store årsklasser (2002 og 2006). 2011-årsklassen ser ut til å være godt over gjennomsnittlig stor, mens 2013-årsklassen ser ut til å være den svakeste siden 2003. ICES har anbefalt at totalfangsten ikke må overstige 667 385 tonn i 2016. For makrellen er det en trepartsavtale mellom EU, Færøylene og Norge. I henhold til trepartsavtalen har det blitt satt en totalkvote på 895 000 tonn i 2016.

Det er høy usikkerhet rundt bestandsberegningene av makrell. Dette ble tydelig i 2015 da estimert gytebestand i 2014 ble nedskrevet med ca. 10 %. Selv om det ble tatt i bruk to nye datakilder til bestandsberegningene fra 2014, er det ønskelig med flere fiskeriuavhengige datakilder for fremtidig bestandsberegning. De mest aktuelle datakildene er den nye RFID merke-gjenfangst-dataserien fra 2011 og data på 2–5 år gammel makrell fra tråltoktet (IESSNS).

Fiskeri

Makrellfiskeriet foregår hovedsakelig i direkte fiskerier med snurpenot og trål. Det norske fisket foregår først og fremst med snurpenot om høsten i den nordlige delen av Nordsjøen, i Norskehavet og Skagerrak. De totale landingene i 2015 var på rundt 1 235 608 tonn, men dette tallet er ikke endelig bekreftet. De norske landingene i 2015 endte på 241 748 tonn, noe som var en nedgang på drøyt 13 % fra året før. Den norske kvoten er satt til 202 217 tonn i 2016. Andre store aktører i fisket er Storbritannia, Nederland, Irland, Russland, Danmark, Island og Spania.

Bestandsstørrelse og fangst av nordøstatlantisk makrell.
Stock size and catches of Northeast Atlantic mackerel.

NORDØSTATLANTISK MAKRELL

Makrell – *Scomber scombrus* – Mackerel

Gyteområde: Sentralt i Nordsjøen og Skagerrak (mai–juli), vest av Irland og De britiske øyer (mars–juli), i Norskehavet (mai–juli), og i spanske og portugisiske farvann (januar–mai)

Oppvekstområde: Nordsjøen, vest av De britiske øyer og Portugal

Maks størrelse: 65 cm og 3,5 kg, vanligvis ikke > 1 kg

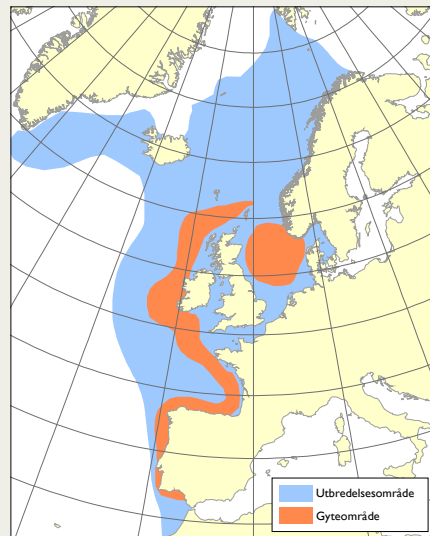
Levetid: Sjelden over 25 år

Føde: Dyreplankton, fiskelarver og småfisk

Nøkkeltall:

KVOTE 2016: 895 000 tonn, norsk kvote 202 217 tonn
LANDINGER 2015: Totalt 1 235 608 tonn, norske landinger 241 748 tonn

NORSK FANGSTVERDI 2015: 2 055 millioner kroner
NORSK EKSPORTVERDI 2015: 3 824 millioner kroner

Fakta om bestanden:

Makrellen som fiskes i Nordsjøen, Skagerrak og Norskehavet, stammer fra tre gyteområder: 1) Nordsjøen, 2) sør og vest av Irland og 3) utenfor Portugal og Spania. Makrell fra de sørlige og vestlige områdene vandrer til Norskehavet og Nordsjøen etter gyting og blander seg med nordsjøkomponenten. Det er ikke mulig å skille fangstene fra de forskjellige gytekomponentene, og makrellen forvaltes derfor som én bestand, nordøstatlantisk makrell.

Makrell er en hurtigsvømmende, pelagisk stmfisk som kan vandre over store områder. I Atlanterhavet er makrell utbredt fra Nord-Afrika og helt nord til ca. 78°N, inkludert lave konsentrasjoner i Middelhavet, Svartehavet, Østersjøen og Skagerrak. Det er også en mindre bestand utenfor østkysten av USA med begrenset utbredelse, men ingenting tyder på at det er forbindelse eller utveksling på tvers av Atlanterhavet.

Vår makrell mangler svømmeblære og må bevege seg hele tiden for ikke å synke. Den trenger mye næring til bevegelse, vekst og utvikling av kjønnsprodukter. Den spiser plankton, småfisk som tobis, brisling og sild samt yngel av andre arter, og den blir selv spist av stor fisk (makrellstørje), hai og tannhval (spekkhoggere). Makrellen gyter eggene i overflaten. Eggene inneholder en oljedråpe som gir dem god oppdrift, og i godt vær finnes de helt i overflatelaget. I Nordsjøen gyter makrellen fra midten av mai til ut juli, med topp gyting i midten av juni.

Etter at makrellen har gytt i de sørlige og vestlige områdene, vandrer den nordover og inn i Norskehavet, der den gir opphav til et rikt russisk fiske i internasjonalt farvann i juli–august. Etter hvert vandrer den inn i Nordsjøen, der den blander seg med nordsjøkomponenten. Her blir den til slutten av desember, og ofte til midten av februar neste år, før den vandrer tilbake til gyteområdet.